

143

Colecția **POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE**

H. MATEI

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

★★

EDITATA
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

HORIA MATEI

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”
Anul VI — Nr. 143

Rezumatul capitolelor precedente

La „Turneul de primăvară”, una dintre cele mai mari competiții șahiste internaționale, ce urmează să se desfășoare la București, și-au anunțat participarea zece maeștri internaționali.

În ajunul competiției, profesorul Roland Despreux, președintele Federației internaționale de șah, îi destăinuiește lui Anton Ciuperceanu, unul dintre organizatorii turneului, că a fost informat despre faptul că șahistul american Martin Dacosta este un element dubios. Sub numele de Dick Martin, el a ispășit o pedeapsă la închisoarea din Buenos Aires pentru că a trișat la jocul de cărți într-o speluncă.

Faptul că șahistul Martin Dacosta este aceeași persoană cu escrocul Dick Martin pare să fie confirmat de unele amănunte surprinse de reporterul Dinu Romanescu în timp ce lua un interviu șahistului american.

În ziua când urmează să se dispute partidele din a patra rundă a turneului, Anton Ciuperceanu se hotărăște să-l viziteze pe Martin Dacosta în camera sa de la hotelul „Athénée Palace”.

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

(Urmare din numărul trecut)

CAPITOLUL AL ȘAPTELEA

Unde vedem ce convorbire neobișnuită se desfășoară într-o cameră a hotelului „Athénée Palace”

Anton Ciuperceanu îl găsi pe Martin Dacosta în halat de casă și cu o pungă de gheață pe cap. Un halat în carouri mari, violent colorat. „Iar a băut” — se gândi Ciuperceanu uitându-se la punga cu gheață și la cearcănele vinete de sub ochii șahistului.

— Am o migrenă îngrozitoare, spuse Dacosta drept orice salut. Dar nu trebuie să aveți nici o grijă. Voi juca și astăzi, ca în fiecare zi. Mă simt în formă.

Zimbi, dezvelind de sub mustăcioara scurtă două șiruri de dinți albi. Ochii vioi se mișcau neastîmpărați, căutînd parcă ceva.

Se așezară pe două taburete situate lângă o măsuță încărcată cu reviste de șah. Sprincenele lui Dacosta se ridicară, arcuindu-se ca două semne de întrebare.

Anton Ciuperceanu se hotări să treacă la un atac direct. Cunoștințele sale de limbă engleză nu erau prea avansate, dar își pregătise încă pe drum câteva fraze:

— Cunosc identitatea lui Dick Martin, originar din San Diego, California, condamnat la șase luni pentru că a trișat la jocul de cărți. Pedepsa a făcut-o la închisoarea La Plata din Buenos Aires.

Dacosta se întunecă la față. Privi o clipă fix la Ciuperceanu și păru că vrea să spună ceva. Dar se răzgîndi. Deschise o cutie de lemn aflată pe măsuță și alese cu deosebită grijă o țigară de foi. Îi mușcă virful și-l sculpa pe jos.

„Vrea să ciștige timp” — se gândi Anton Ciuperceanu.

Șahistul își aprinse tacticos țigara, dar degetele care țineau chibritul tremurau. Anton Ciuperceanu nu-și dădea seama dacă la originea

acestui tremur era emoția sau numai rachiul pe care, în ultima vreme, americanul îl consumase în cantități apreciabile.

Învăluindu-se într-un nor de fum albăstrui, Dacosta începu din nou să zîmbească :

— Nu știu nimic despre toate astea. N-am auzit de Dick Martin și nici de închisoarea La Plata. Dick Martin ? Cine e acest gentleman ? De fapt, nici nu mă interesează.

Își luă punga de cauciuc de pe cap și o aruncă pe covor. Nimic din tulburarea de ađineauri nu se mai vedea în atitudinea lui.

Anton Ciuperceanu îi privi lafa cu nasul subțire, ochii injectați, cu pungi vinete, și dinții albi, încremeniți într-un zîmbet batjocoritor. „Omul acesta e jucător de profesiune“ — se gîndi. „Are calmul și impenetrabilitatea jucătorului de pocher, știe să-și stăpînească fața, să-și ascundă gîndurile“.

— Domnule Dick Martin, zise rar, avem dovezi incontestabile. Atît dumneata, cît și... secretarul dumitale, Jeffrey Miller, sau, dacă vrei, Jeff „Inginerul“, aveți caziere la poliția din Buenos Aires. Pentru noi, chestiunea e limpede.

Spunea „noi“ — deși la ora aceea era singurul om din București care cunoștea adevărata identitate a lui Dacosta — fiindcă i se părea că asta dă mai multă greutate cuvintelor sale.

Dacosta pufăi din țigară, scoțînd nori groși de fum. Pe urmă își îngustă pleoapele, părind să se gîndească intens.

— Domnule, spuse, în sfîrșit, nici nu știu prea bine cine ești dumneata. Spui că ești secretarul federației romîne de șah și unul dintre organizatorii acestui turneu. Foarte bine. Mai departe, pretinzi că eu aș fi un anume Dick Martin și că aș avea cazier la poliția din Buenos Aires. Să zicem că este adevărat. Reține că nu recunosc nimic, ci pun numai ipoteza că ar fi adevărat.

Ridică privirea și se uită drept în ochii lui Ciuperceanu.

— De ce îmi spui toate astea ? Ce pretenții ai ?

„Vrea să-mi ofere bani“ — îi țîșni prin nunte lui Anton Ciuperceanu. „Vrea să-mi ofere bani ca să tac. Vrea să-mi cumpere iacerea“. Simți deodată un val de dezgust, de scirbă amestecată cu dispreț față de omul acesta. Pe urmă, un fel de încheștare, ca un nod ce i se pusesese în gît :

— Nu pot cădea la învoială cu dumneata, domnule Dick Martin. Asemenea tranzacții poți face cu Jeff „Inginerul“ sau cu... cu... cu Jo „Cicatrice“.

Celălalt nu-și putu reține o mică tresărire. Dar ochii nu i se dezlipiră de pe fața lui Ciuperceanu. Urmărea foarte atent, cu pasiune chiar, ce-i spunea vizitatorul său.

„E curios să aflu cît știu“ — se gîndi Ciuperceanu și-și închipui că în felul acesta trebuie să se desfășoare lucrurile și la o partidă de pocher,

unde fiecare jucător încearcă să ghicească ce cărți are adversarul în mână.

Lui Dacosta nici nu-i trecea prin minte că vizitatorul său ar putea să refuze banii pe care era dispus să-i ofere. „Se preface că nu acceptă” — își zicea — „și-mi amintește de Jo «Cicatrice» ca să-mi arate că știe destul de mult. Asta înseamnă că prețul va fi mai mare. Dar, cit știe? Trebuie să aflu neapărat cit de mult știe.”

Fără să-și clintească privirea de pe fața lui Ciuperceanu și fără să-și părăsească o clipă zîmbetul care parcă îi încremenise pe buze, întrebă :

— Dacă aș fi într-adevăr acel Martin... Dick Martin și dacă aș fi dispus să cad la o învoială cu dumneata, crezi că n-am reuși să ne înțelegem? Între doi oameni se poate cădea totdeauna la învoială. N-am cunoscut încă pe nimeni care să nu aibă nevoie de bani.

Secretarul federației noastre de șah își slăpini furia :

— Oamenii pe care i-ai cunoscut, domnule Dick Martin, sînt din lumea dumitale. Cu mine n-ai să poți cădea niciodată la o asemenea învoială. Totuși, deși acest lucru îmi repugnă, sînt dispus să închei cu dumneata o... să zicem o tranzacție. Bineînțeles, în condițiile dictate de mine.

Cu o mișcare bruscă, Dacosta își stîNSE țigara de foi în scrumiera de pe masă.

— Ei vezi?! zise rînjind. Ei vezi?! Nu știi dacă-ți repugnă sau nu să închei o... cum spunea? da, o tranzacție cu mine, dar sînt convins că banii mei nu-ți repugnă.

— N-am nevoie de banii dumitale.

Șahistul se uită la el uimit. Pentru prima dată Ciuperceanu avea impresia că e sincer. Pe urmă însă, Dacosta izbucni în ris :

— Te ții tare! îi spuse și încercă să-l bată familiar pe umăr.

Anton Ciuperceanu se feri aproape instinctiv. Îl scribea atingerea acestui individ.

În clipa aceasta, ușa se deschise și din camera alăturată apărură un bărbat, îmbrăcat ca și Dacosta într-un halat de casă. Avea părul în dezordine și cășca de-i trozneau fălcile. Era vădit că tocmai se trezise din somn.

Anton Ciuperceanu nu-l văzuse niciodată, dar presupuse, pe bună dreptate, că era Jeffrey Miller.

Acêsta din urmă se uită la ceas.

— Trebuie să te grăbești. E aproape zece. În fiecare zi înfirzii. Unui mare maestru internațional îi stă bine să fie punctual. Asta face impresie publicului.

Secretarul federației noastre de șah se convîNSE astfel că reporterul Dinu Romanescu nu exagerase. Jeffrey Miller nu-i vorbea „maestrului” ca un salariat, ci pe un ton poruncitor și chiar ușor disprețuitor.

Dacosta îi arătă lui Miller pe vizitatorul său :

— Domnul, îi spuse, a venit să ne povestească unele lucruri interesante și să ne propună o... tranzacție.

Miller se întoarse spre Ciuperceanu și acesta văzu că fața „secretarului“ era la fel de răvășită ca și a „maestrului“. Numai că Jeff „Inginerul“ avea cam de două ori mai mulți ani ca Dick Martin și prin urmare viața dezordonată pe care o dusesse lăsase urme de două ori mai adânci.

Fără să ia în seamă pe vizitatorul său, DACOSTA îl trase pe Miller deoparte și-i vorbi cîtva timp în limba spaniolă. Din cele cîteva cuvinte pe care le înțelese, Ciuperceanu deduse că Dick Martin își puna prietenul la curent cu cele discutate pînă acum.

— Aha ! făcu Miller crezînd că a înțeles scopul vizitei. Prin urmare, șantaj !

Anton Ciuperceanu sări în picioare, palid de minie, stringînd pumnii. Miller nu-i dădu atenție. Se apropie de un dulăpior, scoase o sticlă cu băutură și-și turnă un pahar pe care-l dădu pe git dintr-o sorbitură. DACOSTA se uită la el cu invidie și-și trecu limba peste buzele uscate. Era un gest deosebit de elocvent.

— Nu acum, îi spuse Miller. Deseară, după ce ai să termini partida din runda a patra.

Astupă sticla și o puse la loc în dulăpior. Apoi închise dulăpiorul și băgă cheia în buzunarul halatului.

— Să auzim ! făcu întorcîndu-se către Ciuperceanu. La cît îți prețuiești tăcerea ?

Secretarul federației noastre de șah simți cum îl cuprinde, încetul cu încetul, minia. „Trebuie să fiu calm“ — își spuse stringînd dinții. „Înainte de toate, trebuie să fiu calm“.

— Domnul Dick Martin, spuse, v-a informat probabil despre datele pe care le posed. Tranzacția pe care v-o propun e următoarea : să se prezînte imediat la președintele juriului și să anunțe că se retrage din competiție. Puteți indica un motiv oarecare, de exemplu că Martin DACOSTA s-a îmbolnăvit. Apoi, pînă cel mai tîrziu mîine dimineață, să părăsiți țara.

Cei doi rămaseră cu gura căscată.

Jeffrey Miller fu primul care-și reveni. Se repezi la dulăpior, mai dădu un pătărel pe git, apoi spuse răstit spre DACOSTA :

— Imbracă-te. E aproape zece.

— Nu, interveni Ciuperceanu calm. Mai întîi trebuie să capăt răspunsul la propunerea mea.

Miller se întoarse spre el :

— Sînt convins că n-ai vorbit serios. Mai gîndește-te. Poate că vom reuși să găsim o altă modalitate. O sumă frumușică, rotunjoară...

— Nu, spuse finăru! calm. V-am spus care sînt condițiile mele.

— Și dacă nu le acceptăm ?

— Voi convoca pentru astăzi la prînz o conferință de presă, cu participarea corespondenților străini care sînt acum la București, și voi dezvălui tot ce știu

Jeffrey Miller se gîndi o vreme. Pe furiș se uita la Ciuperceanu. Nu-i venea să creadă că acesta vorbește serios. Dar fața încruntată a tinărului, pe care se citea o hotărîre nestrămutată, îl convinse.

Se trînti pe taburetul pe care cu cîteva minute înainte sezuse Dacosta și își aprinse o țigară.

— Crezi, spuse, că ai să poți obține să fim eliminați din turneu ?

— Da. Cunosce pe membrii juriului. Sînt oameni... sînt... altfel de oameni decît voi. Pentru ei, șahul reprezintă o cauză, o idee și nu o afacere comercială. Sînt sigur că vom avea și aprobarea federației internaționale. Profesorul Roland Despreux...

Se opri și-și mușcă buzele. Nu voia să vorbească prea mult. În nici un caz nu trebuia să divulge sursa informațiilor sale.

Celălalt nu păru să dea atenție ultimelor cuvînte ale lui Ciuperceanu. Fuma dus pe gînduri. Se vedea însă că aceste gînduri îi cereau un efort serios și că ar fi preferat probabil să-și pună punga cu gheață pe cap. În cameră plutea un ușor abur de alcool, rămas probabil încă din seara precedentă...

— Ai face o mare greșeală, spuse în sfîrșit, dacă ai convoca o conferință de presă și ai debita acolo toate prostiile astea despre maestrul Dacosta. S-ar face, desigur, oarecare zgomot în jurul întregii afaceri, dar pe care teme! l-ar elimina juriul din competiție ? A stat sase luni la închisoarea La Plata. Să admitem că e adevărat. Ei și ? Omul și-a ispășit pedeapsa și acum poliția nu mai are nimic cu el. Dacă nu-l înscria de la început, era altceva, dar acum, după trei runde, cînd se află pe primul loc în clasament și este favoritul turneului...

— Asta va fi o învățătură de mînte pentru alții, spuse Ciuperceanu cu amărăciune, pentru cei care vor organiza turneul candidaților de la Amsterdam și pentru ceilalți. Toți iubitorii de șah din lume trebuie să știe cu cine au de-a face, cine este „marele maestru“ Dacosta, alias Dick Martin.

Presupusul secretar al „maestrului“, fără să se formalizeze cîtuiși de puțin de faptul că vorbele lui Ciuperceanu puteau fi interpretate ca o insultă, se mai gîndi o vreme, pe urmă continuă :

— Cred că ar trebui să mai ai ceva în vedere. Martin Dacosta e unul dintre cei mai buni jucători de șah din lume. Poate că, în urmă cu cîtiva ani, cînd era mai tinăr, a „învîrtit“ cîte o mică afacere nu prea cînstită. Poate că a stat și la închisoare. Dar oare nu-i păcat ca pentru atîta lucru șahul să piardă un strălucit reprezentant ? Un jucător

de talia lui Martin Dacosta apare o dată la o sută de ani. Partidele lui sînt acum tîpărite în milioane de exemplare și studiate de şahiști din toate țările lumii.

Jeffrey Miller se opri și încercă să vadă pe fața lui Ciuperceanu ce efect au cele spuse de el. Rezultatul acestui examen nu păru să-l satisfacă.

Din încăperea de alături apăru Martin Dacosta, care între timp se îmbrăcase. Lăsase ușa deschisă ca să audă tot ce vorbeau cei doi. În timp ce-și lega cravata, se uită la secretarul federației noastre de şah și rise batjocoritor.

— Prietenul meu Jeff Miller, zise, nu ți-a spus esențialul.

Își puse haina și pardesiul, începu să-și imbrace încet, tacticos, mănușile. Niște mănuși galbene, din piele de porc :

— Nu ți-a spus, continuă el, că avem prieteni foarte puternici și foarte bogați. Da, foarte bogați și cu multă influență. Acești prieteni ai noștri vor dezlănțui o campanie de presă. Sînt destule ziare amatoare de afaceri scandaloase. Asemenea afaceri aduc mulți cititori și cititorii aduc bani...

Deși nu lăsa să se vadă nimic pe fața lui, Anton Ciuperceanu trebuia să recunoască, nu fără amărăciune, că Dick Martin avea dreptate. Cu ochii minții vedea parcă titlurile senzaționale din unele reviste de şah și din anumite ziare reprezentînd cercurile cele mai reacționare din Occident : „Decizia arbitrară a juriului de la București“, „Cel mai bun şahist eliminat din turneul de primăvară“, „Comuniștii de la București încearcă să se descotorosească de maestrul american Dacosta !“, „Martin Dacosta, victimă a persecuției comuniste !“

— Ziarele pe care le finanțează acești prieteni ai noștri, continuă Dacosta rinjind, îmi vor lua apărarea, ba chiar vor face din mine o victimă. Unele vor spune că este o eroare, că n-am nici o legătură cu Dick Martin. Altele vor arăta că totul este o înscenare comunistă și vor aduce și documente pe care le vor reproduce în fac... în fac... Cum se cheamă asta ? A, da, în facsimil. Ehe ! Se pricepe băieții din presă la de-alde astea ! Și nu trebuie să uiți pe cei care se vor grăbi să găsească tot felul de justificări, pe cei care vor spune că pentru talentul meu excepțional trebuie să mi se ierte greșelile tinereții, că și marele Capablanca a fost acuzat de abuz de încredere și a avut un proces și așa mai departe.

— Ai pronunțat adineauri un nume, interveni Jeffrey Miller. Numele profesorului Roland Despreux. Îmi amintesc de scurta cuvîntare pe care a ținut-o la festivitatea de deschidere a turnelului de la Chamonix. „Indiferent de deosebirile politice și economice dintre sistemele diferitelor țări“ — spunea —, „șahiștii din întreaga lume se întîlnesc în

fața tablelor de șah, întrecându-se în luptă pașnică și contribuind la întărirea prieteniei dintre țările lor". Am citat bine? Cred că da.

Dădu capul pe spate și izbucni într-un hohot de ris, un ris care avea ceva artificial, silit și răutăcios.

— Știi, continuă, ce ai să obții cu destăinuirile dumitale, cu campania de presă pe care ai s-o dezlănțui? O scindare a mișcării șahiste internaționale. Cunosce pe câțiva care abia așteaptă să scape de șahistii sovietici, care domină de mulți ani în toate turneele. Alții, de bunăcredință, se vor lăsa induși în eroare de furibunda campanie pe care o vom dezlănțui și ne vor urma. Vom face o altă federație și un campionat al „lumii libere”. Și atunci, toate eforturile voastre de pînă acum vor fi fost zadarnice și nici autoritatea de care se bucură, deocamdată, Despreux al vostru nu va mai folosi la mare lucru.

— Prietenii noștri de care vorbeam, interveni Dacosta, prietenii noștri influenți, abia așteaptă prilejul unei asemenea campanii. Au mai dus ei și altele...

Ciuperceanu înlemnise. I se părea că fiecare cuvînt aruncat de vreunul din cei doi îl izbea drept în față.

Martin Dacosta își luă pălăria și deschise ușa dinspre coridor. Din prag, se întoarse și spuse rînjind:

— Acum plec, domnule secretar al federației de șah. Astăzi joc cu Macpherson. Îi voi trage scoțianului o bătaie, să mă țină minte.

Anton Ciuperceanu privi fața răvășită a americanului, pe care încremenise iar rînjetul acela rigid, care acum i se părea mai respingător ca oricînd. Un gînd îi fișni prin minte: „Omul acesta trișează! Omul acesta e un jucător profesionist și trișează!”

În fața hotelului, Ciuperceanu se opri o clipă pe trotuar și-și roti absent privirea peste clădirile Atenului, restaurantului „Cina”, biroului de voiaj, Muzeului de artă. Apoi trase o dată adînc, în piept, aerul proaspăt al dimineții și porni, cu pași mărunți și umeri girboviți, murmurînd mereu: „Omul acesta trișează... Dar cum?... Cum se poate trișa la șah?... Cum?... Cum?...”

Trecătorii se întorceau și priveau cu mirare în urma lui.

CAPITOLUL AL OPTULEA

Unde Trude Hartmann și Anton Ciuperceanu discută despre hipnotism și despre altele

Din runda a opta mai rămăsese o singură partidă neterminată, cea dintre maestrul italian Agostini și compatriotul nostru Victor Ursu.

În seara de 23 martie, acesta dăduse mutarea în plic, iar a doua zi dimineață, la cîteva minute după reluarea partidei, maestrul Agostini

propuse remiza. Propunerea, acceptată de partener, stîrni senzație printre spectatori, pe de o parte fiindcă, aparent, maestrul italian avea un ușor avantaj pozițional, pe de altă parte fiindcă era prima jumătatea de punct pe care o pierdea de la începerea turneului.

În consecință, la conducerea clasamentului rămăseseră P. A. Cerednikov și M. Dacosta, cu cîte opt puncte, urmași îndeaproape de B. Agostini, cu șapte puncte și jumătate. Pe locurile următoare se aflau M. Levinson, cu șase puncte și jumătate, V. Ursu cu șase puncte, și S. Johannson, cu cinci puncte și jumătate. B. Petrov și N. Macpherson își împărțeau locurile șapte și opt, cu cîte trei puncte, iar locurile nouă și zece H. Hildebrandt și L. Sperlinger, la o jumătate de punct diferență.

Cele cincizeci și șase de partide jucate pînă acum stîrniseră entuziasmul iubitorilor de șah. Revistele de specialitate, ca și presa zilnică, acordau spații largi rezultatelor, comentau jocul armonios, prin care străbătea o excepțională putere de calculare, al maestrului sovietic P. A. Cerednikov, jocul variat, punînd probleme combinate complicate, al maestrului italian Baldassare Agostini, superioritatea maestrului sovietic Mihail Levinson în domeniul jocului pozițional, afirmarea maestrului Victor Ursu ca un strateg de mare clasă, pregătirea teoretică solidă și voința de luptă a maestrului suedez Sven Johannson.

Dar, mai înainte de orice, publicațiile se întreceau în a aduce elogii maestrului Martin Dacosta, jocului său variat și plin de surprize.

„Tribune des échecs“ din Paris scria : „...Dacosta atacă atunci cînd te aștepți mai puțin : după un joc pozițional relativ liniștit, în care prudența pare să fie linia generală a partidei, atacul său se dezlănțuie neașteptat și năvalnic, furibund chiar, derutînd pe adversar și răsturnîndu-i ipotezele și combinațiile clădite pînă atunci cu trudă și mîgălă...”

În „Schweizer Schachblätter“ din Zürich, un comentator afirma : „...multe dintre partidele jucate în turneul de primăvară au răsturnat concepțiile noastre asupra unor probleme teoretice și practice ale șahului. Îndeosebi Martin Dacosta s-a dovedit o personalitate șahistă uimitoare și va mai trece o vreme pînă cînd vom putea face o analiză temeinică și completă a stilului său, cu totul ieșit din comun. Pe bună dreptate, în cercurile șahiste se vorbește acum de «problema Dacosta», și chiar de «misterul Dacosta».”

Filippo Nardi semna în „Cronaca degli scacchi“ un reportaj cu aspecte din timpul turneului. Revista milaneză, sub mențiunea „De la trimisul nostru special la București“, descria impunătoarea Sală a Colonadelor și sistemul de transmisie electrică, simultan pe șapte imense table de șah, a fiecărei mutări de la cele șapte mese de joc, elogia apoi disciplina și competența publicului românesc, apoi dădea două declarații ale unor amatori entuziaști care-și luaseră concediul de odihnă acum,

ca să poată urmări din sală, dimineața și după-amiaza, desfășurarea partidelor.

Mai departe, Filippo Nardi arăta unele caracteristici ale maestrilor în timpul jocului: B. Agostini își încrucișa brațele la piept și rămânea minute întregi nemișcat ca o statuie; P. A. Cerednikov se juca tot timpul cu creionul cu care își nota, într-un carnețel, fiecare mutare; M. Dacosta părea să nu acorde atenție tablei de șah și își înregistra mutările cu ajutorul unui mic aparat în genul mașinii de scris; M. Levinson își sprijinea tot timpul fruntea în mână, astfel că atunci când juca în stînga mesei, cu albele, spectatorii nu-i vedeau fața; V. Ursu purta ochelari fumurii și — după propria sa declarație — se gîndea cu ochii închiși; S. Johannson mîncea tot timpul bomboane cu mentă, fiindcă mestecatul îl calma și... îl limpezca gîndurile.

Acestea și multe altele erau preocupările presei de specialitate și ale rubricilor de șah din ziare.

În dimineața de 24 martie, la cîteva minute după ce începuseră partidele rundei s noua și imediat ce se anunțase că Victor Ursu acceptase remiza în reluarea cu Baldassare Agostini, Trude Hartmann intră în biroul presei, unde-l găsi pe Anton Ciuperceanu.

— Te-am căutat peste tot, îi spuse ea. Toată lumea e în sală, numai dumneata te-ai retras aici ca un urs.

Secretarul federației de șah o privi cu ochii oboșiți. Frământările ultimelor zile îl slăbiseră și dăduseră paloare feței sale.

Trude Hartmann se așeză pe un colț al mesei, picior peste picior, și își aprinse o țigară.

— Ai citit presa? întrebă.

— Da.

— E de mirare ce prostii pot îndruga unii. O revistă atît de serioasă ca „Schweizer Schachblätter“ vorbește despre „misterul Dacosta“. Un ziar din Madrid scrie că Dacosta își hipnotizează adversarii și că meștrii au decis să-și pună ochelari negri în timpul partidelor cu el.

Ciuperceanu zîmbi:

— Și despre alții s-a spus asta. În timpul unor turnee s-au găsit meștri occidentali care și-au pus ochelari fumurii ca să nu fie „hipnotizați“. Despre Emanuel Lasker se spunea, încă de la începutul secolului, că își „vrăjea“ adversarii.

— Numai Victor Ursu poartă ochelari fumurii, remarcă ziarista.

— Da, dar îi poartă întotdeauna. Și apoi, Victor Ursu înecă nici n-a jucat cu Dacosta. Întîlnirea lor e prevăzută pentru runda a zecea. Se uită la Trude și întrebă curios:

— Crezi în hipnotism?

Fata șovăi. Pe urmă spuse:

— Fără îndoială că hipnoza, ca atare, există. Orice psihiatru îți va putea da o definiție exactă care, dacă nu mă înșel, sună cam așa:

stare asemănătoare cu somnul, provocată de sugestie, acțiunile celui hipnotizat fiind supuse hipnotizatorului. Cu alte cuvinte, hipnotizatorul provoacă apariția unor faze de somn artificial în celulele scoarței cerebrale a celui hipnotizat.

Văzînd că tinărul se uită surprîns la ea, fata rise :

— Am studiat filozofia. Am avut ca profesor de psihologie pe unul dintre psihiatrîi noștri renumiți și am fost o studentă foarte bună.

— Mărturisesc că nu m-am ocupat niciodată de hipnotism. Nu știu de ce, dar în mîntea mea această noțiune se asocia cu prestidigitatia și cu scamatoriile de bilci...

— Profundă eroare, domnul meu. Evident că au existat și mai există poate șarlatani care folosesc hipnotismul pentru unele numere mai mult sau mai puțin spectaculoase de bilci, menite să impresioneze pe naivi și pe neștiutori. Dar hipnoza este astăzi un fenomen pe deplin explicat și medicii o folosesc ca metodă de tratament. În Uniunea Sovietică s-au obținut rezultate promițătoare în vindecarea prin hipnoză a unor boli psihice, ca obsesiile și fobiile. Alți medici au încercat hipnoza în unele cazuri de ulcer gastric și la eczeme.

Ciuperceanu întrebă șovăitor :

— Crezi că într-o partidă de șah... vreau să spun... poate că Dacosta... ar fi o explicație...

Trude Hartmann rise cu poftă, dar fără răutate :

— E o explicație, din păcate, neacceptabilă. Mai întii, fiindcă pentru acțiunea de hipnotizare trebuie anumite condiții, care la masa de șah, în timpul partidei, nu există. Apoi, fiindcă Dacosta câștigă datorită jocului său surprinzător, neașteptat și nu fiindcă sugerează adversarilor săi să comită greșeli. De altfel, ai observat cred că în timpul partidei nu se uită decît foarte rar la partener. Nu se uită nici măcar la tabla de șah, ci preferă să privească orice altceva, de pildă ceasul de control sau aparatul cu care-și notează mutările.

Anton Ciuperceanu căzu pe gînduri. Trude Hartmann nu știa cine era în realitate Dacosta și faptul că pînă în urmă cu doi ani acesta nu jucase șah. Fata nu cunoștea nici convingerea lui intimă că Dacosta trișa. Nici el, Ciuperceanu, nu crezuse o clipă că Dick Martin își hipnotiza adversarii, dar se agătase copilărește de această explicație fiindcă alta nu putea găsi.

Lui Ciuperceanu îi plăcea felul de a fi al Trudei și ar fi vrut să-i destăinuiească frînmîntările lui, să-i spună ce știa și dilema îngrozitoare pe care trebuia s-o rezolve. Cu cîteva zile în urmă, plecînd de la „Athénée Palace“ după convorbirea cu Dick-Dacosta și cu complicele lui, luase hotărîrea să facă tot ce-i va sta în putință ca să descopere modul în care trișa aventurierul. Dacă reușea în această acțiune și aducea dovezi incontestabile, nici un „prieten“, oricît de „influent“, și nici un ziar din lume n-ar mai putea să ia apărarea mîștuitorului...

Dar deocamdată trebuia să tacă. Promisese aceasta profesorului Despreux. Și apoi, mai era și risul Trudei, risul acesta care-i plăcea atât de mult, dar de a cărui nuanță uneori sarcastică se temea. Parcă o auzea: „La șah nu se poate trișa, domnul meu. E un joc de inteligență, nu de noroc. Figurile de șah nu se pot măslui. Istoria nu cunoaște nici un șahist trisor“.

— Ai auzit de automatul lui Kempelen? se surprinse întrebând.

Trude se gândi, încruntând sprincenele:

— Numele nu mi-e complet necunoscut...

— Era un așa-zis șahist automat. A fost prezentat, cam prin anul 1770, la curtea imperială din Viena: reprezenta un indian, căruia constructorul, baronul Wolfgang von Kempelen, îi întorcea cu o cheie resorturile și care își mișca brațul și degetele mutind figurile de șah, ba putea chiar să pronunțe două cuvinte: „șah“ și „mat“. Robotul acesta a câștigat partide cu cancelarul Kaunitz și chiar cu împărăteasa Maria Tereza, apoi a pornit cu Kempelen în turneu la Londra și la Paris, iar în orașul dimitale natal, la Berlin, a jucat și a câștigat o partidă cu regele Frederic cel Mare. Toată Europa vorbea de „androidul“ șahist ca de o minune.

— La 1770, glumi Trude, se mai întâmplau poate minuni. Astăzi însă...

— Nici atunci nu se întâmplau minuni. Mulți ani mai târziu s-a aflat că șahistul lui Kempelen era o escrocherie! În așa-zisul automat era ascuns un pitic.

— Poate că Dacosta, zîmbi ziarista, își are și el piticul lui. Il fine în buzunarul de la vestă sau poate în portvizit...

— Poate, zîmbi și Ciuperceanu. În cazul acesta însă, piticul lui Dacosta e un șahist excelent, unul dintre cei mai buni din lume.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

Unde se arată la ce concluzii poate duce analiza unor cifre

În cele câteva zile care trecuseră de la convorbirea cu Dick Martin și cu Jeffrey Miller, Ciuperceanu nu stătuse inactiv. Mai întâi, socotind că faptele noi care s-au produs de la plecarea profesorului Despreux îl dezleagă în parte de promisiunea făcută, pusese la curent pe președintele federației de șah despre cele aflate.

Președintele ceruse timp să se gîndească și a doua zi, înainte de începerea partidelor programate pentru dimineața aceea, îl chemă pe Ciuperceanu în biroul său.

— Cele ce mi-ai adus la cunoștință, îi spuse, sînt cît se poate de interesante. Am crezut că nu trebuie să luăm singuri o decizie și m-am

sfătuit aseară cu tovarășii din conducerea mișcării noastre sportive. Ei au fost de părere, ca și mine, de altfel, că deocamdată nu putem întreprinde nimic. Din păcate, în privința asta cei doi aventurieri au dreptate: dacă juriul turneului l-ar elimina pe Dacosta din competiție, ar izbucni un scandal ale cărui proporții nu sîntem în măsură să le prevedem, un scandal care, în ultimă instanță, ar dăuna mișcării șahiste internaționale și cauzei noastre.

— Bine, dar ei trișează !

Președintele se uită la el dintr-o parte și zîmbi din colțul gurii :

— Ești surmenat, răspunse, ai lucrat mult în ultimul timp. Am luat măsuri ca imediat ce se termină turneul să poți pleca în concediu.

Tinărul se înverșună :

— Tovarășe președinte, uitați-vă bine la mine. Nu sînt nici nebun și știți foarte bine că nu sînt nici nepriceput la jocul de șah. Sînt poate obosit, dar această oboseală nu mă împiedică să gîndesc. Vă repet : am convingerea fermă că Martin Dacosta trișează.

— Poate, dar la jocul de cărți. În materie de șah însă, asta nu se poate. Șahul are terminologia lui, în care nu intră verbul a trișa.

Anton Ciuperceanu se simți deodată foarte obosit. „Are dreptate” — se gîndi —, „trebuie să plec în concediu”. În sinea lui recunoștea că președintele, un om înzestrat cu o gîndire rece, logică avea dreptate atunci cînd refuza să creadă că cineva poate trișa la șah. „El n-a stat încă de vorbă cu Dacosta și cu Miller, nu i-a auzit pe Dick și pe Jeff «Inginerul» cînd îmi ofereau bani ca să tac”.

Intreaga zi, Anton Ciuperceanu și-o petrecu în sala concursului, studiînd fiecare gest al lui Dacosta. Intr-adevăr, americanul nu privea decît foarte rar pe adversarul său. Nu era nimic neobișnuit în asta, fiindcă, în general, în timpul unei partide de șah, adversarii nu se privesc. Totuși, ajuns în biroul său, Ciuperceanu notase pe o foaie de hîrtie : „D. nu-și privește partenerul, deși, ca fost jucător de pocher, trebuie să fie obișnuit să studieze figura adversarului”. Dar apoi șterse însemnarea, gîndindu-se că, în definitiv, într-o partidă de șah nu încerci să ghicești ce carte are adversarul. „Cartea” e pe față, sînt figurile de pe tabla de șah.

Ca rezultat al observațiilor sale, Ciuperceanu mai notase pe foaia lui : „D. nu privește decît puțin tabla”. Intîi voi să ștergă și această însemnare, dar apoi se mulțumi să pună un semn de întrebare în dreptul ei. Un jucător de șah cu experiență nu avea nevoie să privească tabla, știa în orice moment în ce poziție sînt piesele. Sînt destul de frecvente cazurile în care șahiștii cu clasificare superioară joacă simultane la mai multe mese fără să privească, ci dictînd mutările lor prin sistemul obișnuit de numerotare a tablei. Este așa-zisul joc „à l'aveugle” — „orb”, destul de răspîndit mai ales printre marii maeștri.

Cu toate acestea, Ciuperceanu se răzgîndise și nu ștersese însemnarea, fiindcă era convins că Dacosta nu este chiar alit de experimentat încît să-și poată permite renumitele sale mișcări — alit de complicate și neașteptate — ca urmare a unui calcul mintal. Și apoi, chiar cel mai reputat maestru, atunci cînd joacă într-un turneu internațional, nu-și dezlipește ochii de pe tablă; oricît de bine ar funcționa memoria și facultatea de a calcula mîntal, tabla de șah — comparată pe drept cuvînt cu un cîmp de bătăie — îți oferă o vedere de ansamblu și posibilitatea verificării rapide și în orice moment a poziției fiecărei piese în parte. Cînd ai ca adversar maștri de talia lui Cerednikov, Agostini sau Johansson, cînd trebuie să calculezi, să prevezi deci, cinci-șase sau chiar mai multe mișcări înainte, studiul concret al poziției, care se schimbă cu fiecare mutare, este o condiție esențială.

A treia însemnare a lui Anton Ciuperceanu era o împărțire, desigur aproximativă, pe minute, a ocupațiilor lui Dacosta în timpul unei partide. Din această „statistică“ reieșea că un sfert din timp i l-au răpit țigările de foi Dacosta fuma fără întrerupere, și în timpul partidei din dimineața aceasta scosese de cîteva ori cutia de lemn cu havane, de fiecare dată alesese cu grijă o țigară, îi retezase virful, o aprinsese tacticos. Aceste operații păreau să-i absoarbă toată atenția, ca și cînd n-ar fi fost în fața tablei de șah, în timpul unei partide a cărei desfășurare era așteptată cu interes de amatorii de șah din toată lumea. În sfîrșit, o treime din timp era absorbită de „studiul“ ceasului de control de pe masă și al aparatului cu ajutorul căruia Dacosta înregistra desfășurarea partidei. Restul timpului părea dedicat jocului propriu-zis: în partida cu maestrul Neill Macpherson, acest „rest“ însumase mai puțin de jumătate din durata totală a partidei...

Mai departe, secretarul federației de șah făcuse o ultimă însemnare, tot de natură statistică: cronometrase timpul de gîndire al lui Dacosta înainte de fiecare mișcare. N. Macpherson cedase la mutarea a treizeci și doua. Prin urmare, treizeci și două de cifre se aflau însemnate pe hîrtie, iar alături cîteva socoteli simple și mențiunea: „Timpul mediu — 115 secunde. Timpul maxim — 160 de secunde. Timpul minim — 75 de secunde“.

Aceste treizeci și două de cifre, împreună cu ultima însemnare, Ciuperceanu le arătă Trudei Hartmann, care venise la biroul presei să-și redacteze corespondența către „Der Abend“.

— Ce reprezintă cifrele acestea? întrebă fata.

Secretarul federației îi explică.

— Văd, zimbî ziarista, că procedezi științific pentru a dezlega... „misterul Dacosta“, ca să folosim expresia confratelui din Zürich.

După aceea, Trude își sprijini bărbia în podul palmei și studie cîlva timp hîrtia, încrunțindu-se ușor.

— Se pot trage unele concluzii interesante pe marginea acestor cifre, zise ea în slirșit.

— Să auzim, se bucură Ciuperceanu.

— În primul rînd, că Dacosta se gîndește relativ puțin. În orice caz, mult mai puțin decît îi dă dreptul regulamentul de organizare al concursului. 115 secunde reprezintă mai puțin de două minute. Este un timp mediu uimitor de scăzut.

— Ceea ce spui nu-i nou. Este știut, și toate ziarele au menționat asta, că Dacosta are un joc foarte rapid. Este oarecum ciudat să vorbești de „joc rapid” la șah, de parcă ar fi vorba de fotbal sau de box, dar aceasta e realitatea: Dacosta se gîndește mai puțin decît toți ceilalți.

— Și joacă mai bine, zîmbi Trude.

— Hm, da...

— În al doilea rînd, continuă ziarista, decalajul dintre timpul minim și timpul maxim este foarte mic, numai de 85 de secunde. Și acest fapt este, după cum te exprimi dumneata, ciudat, știut fiind că la începutul partidei, mai ales la primele mutări, orice jucător se gîndește mai puțin. Mai ales aici, unde avem de-a face cu maeștri internaționali, excelenți cunoscători ai teoriei deschiderilor. Timpul cîștigat la primele mutări folosește apoi în desfășurarea partidei, cînd se ivesc poziții complicate, cînd orice jucător trebuie să se gîndească mai mult, să cerceteze multiplele variante și posibilități, să deducă planul adversarului, să aleagă mutarea pe care o socotește ca fiind cea mai bună.

— Foarte just.

— Ei bine, în partida cu Macpherson vîd că Dacosta s-a gîndit la fel de puțin și la primele, ca și la ultimele mutări. Aceste cifre par să exprime mișcările unui automat.

Ciuperceanu tresări:

— Da, zise. Mișcările unui automat... Chiar dacă ar avea un pitic ascuns în mineca hainei și tot n-ar putea juca atît de uniform în timp. În definitiv, și piticii trebuie să se gîndească înainte de a face o mutare... Alte concluzii ai mai tras pe marginea acestor cifre?

— Nu. Dar sînt convinsă că la concluziile mele mai ai și dumneata cite ceva de adăugat.

Secretarul federației de șah fixă hîrlia din fața lui, întocmai cum făcuse și ziarista cu citeva minute înainte. Pe urmă spuse:

— În general, am tras aceleași concluzii. La cele spuse de dumneata, cred că ar mai fi de adăugat un singur lucru: faptul că aceste cifre nu reprezintă timpul real de gîndire al lui Dacosta. Dacă înlăm în considerare figările lui de foi, ceasul de control și aparatul de înregis-

trare a mutărilor, trebuie înjumătățite aceste cifre. Cu alte cuvinte, Dacosta gîndește de două ori mai repede decît arată cronometrul.

— Bine, dar atunci omul acesta e un fenomen, un... un geniu șahist!

Ciuperceanu avu un gest de iritare :

— Asta rămîne de văzut.

— Ce vrei să spui cu asta ? Acum, după ce mi-ai atras atenția asupra îndeletnicirilor lui Dacosta în timpul partidelor, îmi amintesc că am remarcat și eu un fapt neobișnuit : cu ajutorul aparatului său, el își notează mișcările după ce mută adversarul. Prin urmare, pierde din timpul său de gîndire. Și alții obișnuiesc să-și însemne mutările, de pildă Petrov, Levinson, Ursu, care stau tot timpul cu creion și notes. Sperlinger are și el un mic aparat cu care le înregistrează. Dar toți își fac notele după ce au executat o mutare, adică în timpul de gîndire al adversarului.

— Mă întreb, făcu Ciuperceanu îngîndurat, pentru ce-i trebuie lui Dacosta să-și noteze mutările. Partidele lui sînt reproduse în toate revistele de șah și în numeroase ziare din toate cele cinci continente...

În această clipă, convorbirea lor fu întreruptă de sosirea unui al treilea : Filippo Nardi. Corespondentul italian apăru însoțit de magnetofon și de cele două aparate de fotografiat, ustensile de care nu se despărțea niciodată.

Anton Ciuperceanu remarcă faptul că redactorul revistei „Cronaca degli scacchi“ avea un ochi umflat și cam vînat ; ochelarii înrămăți cu sîrmă subțire, aurită, nu reușeau să ascundă prea bine această podoabă...

Se pare că vînația nu scăpă nici perspicacității ziaristei berlineze, care nu pierdu prilejul să-l ia peste picior pe colegul ei milanez :

— Ai avut o divergență de păreri cu un boxer ?

Filippo Nardi nu se supără, ba chiar zîmbi :

— A fost într-adevăr o divergență de păreri. Din fericire, nu cu un boxer, ci cu un șahist.

— Nu mai spune ! De cînd sînt șahiștii atît de... nervoși ?

— N-aș putea afirma că toți participanții la „turneul de primăvară“ sînt nervoși, dar cel puțin unul din ei este.

Trude Hartmann îi făcu lui Ciuperceanu, ștregărește, cu ochiul, pe urmă îl întrebă pe Filippo Nardi :

— Domnul va binevoi să ne destăinuiească numele preopinentului ?

— Cum nu, cu plăcere, rise milanezul. Adversarul meu se numește Martin Dacosta. Iar locul luptei a fost confortabila sa cameră de la hotelul „Athénée Palace“, care mi-e teamă că arată acum ca o vitrină de porțelanuri prin care s-a plimbat un taur...

CAPITOLUL AL ZECELEA

Unde se vorbește despre cea de-a doua profesiune a corespondentului Filippo Nardi

Afirmația lui Filippo Nardi a fost primită în mod diferit de cei doi cărora le fusese făcută.

Trude Hartmann s-a mulțumit să ridă foarte amuzată. Pentru ea, faptul că un mare maestru internațional s-a bătut cu un ziarist — oricare ar fi fost motivul — nu putea să fie decât amuzant. Și, în ultimă instanță, toată întâmplarea nu făcea decât să contureze personalitatea lui Dacosta, să dea... culoare „misterului Dacosta“.

Nu tot așa se petreceau lucrurile cu Anton Ciuperceanu. Pentru pricinile pe care le cunoaștem, pe secretarul federației noastre de șah îl interesa foarte mult diferendul șahistului cu corespondentul italian.

— Povestește cum s-a întâmplat, îl rugă el pe Filippo Nardi.

— Domnul e curios, îl luă peste picior Trude Hartmann.

— Mă interesează tot ce e în legătură cu Martin Dacosta, spuse Ciuperceanu scurt și Trude se simți șocată de tonul dur pe care-l folosise secretarul federației.

Cit privește pe Filippo Nardi, se pare că n-avea nevoie de prea mult îndemn, ci, întocmai ca și colegul său de breaslă Dinu Romanescu, povestea cu plăcere peripecțiile prin care trecea ca să-și poată întocmi reportajele.

— Ieri după-amiază, începu el, am primit o telegramă din Milano de la directorul revistei.

Se scotoci prin buzunare și scoase o hirtie :

— Iată ce spune telegrama : „Interviu Dacosta amănunte biografice stop declarații asupra desfășurării turneului și pronosticuri pentru Amsterdam stop foarte urgent stop“.

Zimbji și arată telegrama :

— E stilul patronului. Deși în fiecare cronică insist asupra partidelor lui Dacosta, domnilor din conducerea revistei li se pare aceasta insuficient. Se vede că unii dintre cititorii noștri și-au făcut din Dacosta un fel de idol și vor să știe ce număr poartă la pantofi, dacă mănincă ouăle fierte sau jumări, dacă-i plac filmele cu gangsteri și cu ce lamă se bărbierește. Dacosta este „omul zilei“ și patronul vrea să exploateze popularitatea lui.

„Acest Filippo Nardi“ — se gândi Ciuperceanu plictisit — „e vorbă lungă, ca și Dinu Romanescu. Poate că e o deformare profesională a reporterilor...“

De parcă ar fi știut că unul dintre cei ce se aflau în biroul presei se gândește în clipa aceasta la el, reporterul Dinu Romanescu își viri

capul pe ușă. Văzînd că în birou se aflau doi dintre colegii lui cu secretarul federației de șah, intră și se tolăni într-un fotoliu, întinzîndu-și picioarele lungi, după obiceiul său.

— Deși mă plictisește acest gen de interviu, continuă Nardi, n-am avut încotro și m-am dus la Dacosta. Am avut însă grijă să-l prind singur, fiindcă rîndul trecut secretarul lui se tot băga în vorbă și-i dicta ce să-mi declare...

— Simpaticul Jeffrey Miller, murmură Dinu Romanescu privindu-și pantofii.

— Da, zise corespondentul italian. Mi se pare că așa îl cheamă. Nu mi-a fost prea greu să-l găsesc pe Dacosta singur. Și eu locuiesc la „Athénée Palace“, iar camerele noastre s-au nimerit a fi alăturate. Am pîndit pînă l-am văzut pe Miller plecînd și am intrat la maestru. Mi se pare că am uitat să bat la ușă.

— Se întîmplă, șopti reporterul Dinu Romanescu fără să-și ridice privirea de pe încălțări.

Filippo Nardi îi făcu cu ochiul. Cei doi tineri se împrieteniseră în zilele turneului și petrecuseră împreună o parte a timpului liber. Dinu Romanescu îi arătase oaspetelui italian orașul, îl ajutasese să cunoască pe bucureșteni.

— Prima încăpere era goală, continuă Nardi. Din camera de baie se auzea însă zgomotul dușului. Se pare deci că, deși era trecut de nouă dimineața, maestrul abia se sculase și se spăla. M-am așezat pe un taburet, hotărît să aștept pînă ce avea să-și termine toaleta.

„Taburetul pe care am stat și eu“ — se gîndi Ciuperceanu și o cută de amărăciune i se desenă în jurul gurii la amintirea discuției penibile avute, cu cîteva zile în urmă, cu cei doi aventurieri.

— Pe măsufa lingă care mă asezasem, își urmă ziaristul povestirea, erau cîteva reviste de șah, iar deasupra, aparatul cu care Dacosta obișnuiește să-și înregistreze mutările în timpul partidei. Am luat cutița neagră în mînă și am început s-o studiez. Mă interesează în cel mai înalt grad asemenea mici jucării.

— Prietenul nostru Filippo Nardi, interveni Dinu Romanescu, e de profesiune inginer și specialist în electronică.

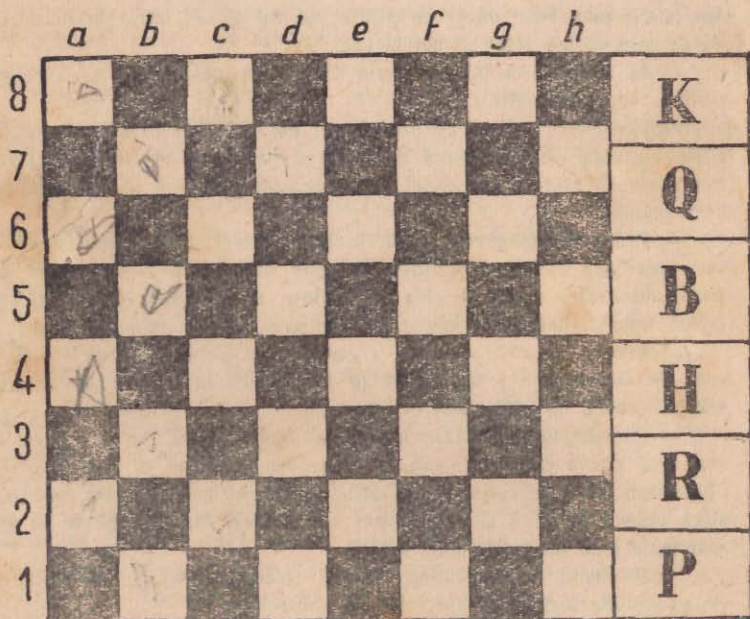
— Da, aprobă acesta, așa este. Din păcate, în țara mea nu poți totdeauna găsi o slujbă potrivită cu studiile și calificarea pe care o ai. Așa că, decît un inginer șomer, mai bine cronicar de șah cu leafă... În orice caz, meseria nu mi-am uitat-o și, în afară de șah, pasiunea mea a rămas electronica. Nu degeaba colegă noastră Trude Hartmann m-a asemuit, pe aeroportul Băneasa, cu un voiajor în slujba unei firme de produse optice...

Zimbiră cu toții, amintindu-și de gluma făcută de Trude cînd dăduse pentru prima oară ochii cu Nardi.

— După cum știți, continuă acesta, aparatul lui Dacosta are cam mărimea unui pachet de țigări sau a două cutii de chibrituri, puse una alături de cealaltă. E din material plastic, de culoare neagră; pe față are desenată o tablă de șah, cu cele șaizeci și patru de căsuțe albe și negre, numerotate după sistemul obișnuit. Pe marginea din dreapta are șase căsuțe mai mari, unde sînt înscrise inițialele pieselor: K, Q, B, H, R, P * — respectiv: Rege, Damă, Nebun, Cal, Turn, Pion. Am făcut o schiță a aparatului și-mi permit să v-o arăt.

— Dar ce importanță are aparatul, făcu Trude. Vinătaia de la ochi...

— Arată-mi schița, spuse repede Ciuperceanu și luă din mîna ziaristului hîrtia. Foarte interesant!

— Nu văd de ce-i atît de interesant, interveni Trude Harlmann. Aparatul acesta nu face altceva decît să înlocuiască hîrtia și creionul. E un fel de mașină de scris simplificată. Și maestrul Sperlinger are ceva în genul acesta. De asemenea, nu văd legătura care există între aparat și ochiul vinăt al colegului Nardî.

* Inițialele denumirilor englezești: king (rege), queen (damă), bishop (nebun), horse (cal), rook (turn), pawn (pion).

— E mai simplu decât crezi, zimbi cel cu vinătaia. În timp ce examinam jucăria asta și o întorceam pe toate părțile, maestrul Martin Dacosta a ieșit din baie. Văzîndu-mă cu aparatul în mîină, a răcnit ca o fiară și s-a repezit la mine. Pînă să mă dezmeticesc, încasasem vreo doi pumni în lege. Unul dintre ei este cauza acestei frumoase vinătaii pe care o admirați atîta.

— Și pe urmă? întrebă Dinu Romanescu, de felul său foarte curios.

— Ei, pe urmă..., făcu Nardj cu o prefăcută modestie. I-am plătit maestrului în aceeași monedă. Întîi l-am tăvălit puțin pe covor, pe urmă l-am înghesuit în niște dulapuri, cu care prilej inventarul hotelului „Athénée Palace“ s-a redus cu o oglindă, iar la sfîrșit, fiindcă ridicase o sticlă de whisky ca să-mi dea în cap, mi-am amintit de lecțiile de jiu-jitsu pe care le luasem cînd am făcut armata și i-am scrintit un umăr. Îl puteși vedea în sală, cu brațul legat într-o eșarfă. Asta nu-l împiedică însă să aibă un avantaj pozițional în partida cu maestrul Sven Johansson.

— Nu știu de ce zise Dinu Romanescu țuguindu-și buzele, dar dacă l-ai bătut într-adevăr după cum spui, asta îmi face o plăcere deosebită.

— Aparatul acela..., făcu Ciuperceanu gînditor, spui că l-ai examinat. Ai făcut și o schiță...

Filippo Nardi scoase din spatele batistei care-i înflorea buzunarul un pachet de țigări și aprinse una. Pe urmă suflă fumul în tavan și spuse încet:

— Cu aparatul ăsta e o poveste.

— Cum adică?

Ciuperceanu și Trude Hartmann întrebaseră aproape în același timp. Fata începuse să bănuiască de ce secretarul federației arăta atîta interes întîmplării care dusesese la diferendul dintre Nardi și Dacosta. Deocamdată însă, era o bănuială foarte vagă.

— Pe una dintre laturile sale, spuse Nardi, aparatul lui Dacosta avea imprimat marca fabricii. Scria acolo „G.E.O.—Cincinnati“.

— Ce fabrică e asta? întrebă Dinu Romanescu.

— Sînt inițialele societății „General Electronic of Ohio“.

— Ei, cineva trebuia doar să construiască aparatul.

— Nu e chiar atît de simplu, făcu corespondentul scuturînd scrumul țigării. Ca inginer am lucrat o vreme într-o uzină din Livorno, filială a trustului G.E.O., astfel că sînt oarecum orientat în producția acestei societăți, una dintre cele mai mari din America. Ea este specializată în aparataj electronic greu, în instalații pentru uzinele electromagnetice, pentru laboratoarele de cercetări atomice și pentru producerea plutoniului. Trusturi filiale ale lui „General Electronic“ produc lămpi fluorescente, aparate de radio și de televiziune, experimentează

rachete și proiectilele teleghidate, construiesc mașini de calculat. La Cincinnati, de pildă, G.E.O. are o mare uzină specializată în lămpi electrice și mașini de calculat.

— Asta nu înseamnă, interveni Trude Hartmann, că nu poate produce și un aparat pentru înregistrarea mutărilor la șah.

— Poate, dar este foarte puțin probabil. Este... cum să vă spun... ca și când o uzină care produce locomotive de mare putere s-ar apuca să fabrice mașini de ascuțit creioane. Aparatul lui Dacosta are cea mai simplă construcție: o claviatură, câteva clape care, prin apăsare, imprimă semnele. Asta, bineînțeles, teoretic...

Ciuperceanu se foi pe scaun:

— Teoretic? Ce vrei să spui cu asta?

— Teoretic, fiindcă practic..., ei, da, practic, aparatul lui Dacosta mi se pare mult mai complicat. Aș putea spune înutil de complicat pentru destinația pe care trebuie s-o aibă.

— Ascultă, tinere, se supără Trude, ce aștepti ca să dai drumul la tot ce știi? De o jumătate de oră ne tot străduim să-ți scoatem fiecare cuvânt cu cleștele din gură.

Correspondentul lui „Cronaca degli scacchi“ șovăi. Părea foarte încurcat și ceilalți îl vedeau pentru prima oară în asemenea postură pe îndrăznețul și guralivul Filippo Nardi.

— Vedeti, zise el alegându-și cu grijă cuvintele, mi-e teamă să nu rideți de mine și de aceea am încercat să trec sub tăcere o presupunere a mea. Nu v-am spus că aparatul lui Dacosta era întredeschis acolo, pe masă. Sau poate că i s-a deschis carcasa când l-am luat în mână.

— Se întâmplă, interveni Dinu Romanescu și de data aceasta el fu acela care făcu cu ochiul. Era evident că reporterul Romanescu nu credea în deschiderea întâmplătoare a acelei cutii...

— Și ce ai văzut înăuntru? întrebă nerăbdătoare Trude.

— Am văzut niște piese care nu aveau ce căuta într-un aparat de acest gen: niște transistori de dimensiuni minuscule, pe care se lăfăia aceeași emblemă, „G.E.O. — Cincinnati“.

— Ei, și ce-i cu asta? făcu Trude, care nu înțelegea. Dă-ne câteva explicații. Noi nu sîntem ingineri specialiști în electronică.

— Transistorii sînt semiconductori care îndeplinesc funcțiile unor tuburi electronice. În aparatul lui Dacosta sînt de tipul triodelor cu germaniu, folosiți în aparatura mobilă, la radiotelefoane, recepatoare, magnetofone. Cu asemenea tipuri se realizează aparate de radio foarte reduse ca volum și greutate. În diferite țări s-au construit asemenea aparate care se țin în buzunar ca un pachet de țigări sau se poartă la mână, prinse cu o curea de ceas. O fabrică din Leningrad produce, încă din 1960, asemenea aparate în serie; ele cîntăresc numai 300 de grame și lămpile sînt înlocuite cu șase semiconductori minuscule; imi

amintesc și numele aparatului : „Ceaika“. Mă gîndeam că dacă o să vă spun că Dacosta, care joacă atît de repede, își mai pierde din timpul de gîndire ascultînd muzică, o să mă luați peste picior.

— Poate că muzica îi stimulează gîndirea, fu de părere Dinu Romanescu. Am citit undeva că unele animale...

Ciuperceanu îi făcu semn să tacă. Se apropie de Filippo Nardi și-l întrebă :

— Ești sigur de ce spui ? Pentru dumneata nu mai încapă nici o îndoială că e vorba de un aparat de radio ?

Corespondentul șovăi, apoi :

— Nu pot fi chiar sigur. N-am putut privi înăuntru decît o clipă, fiindcă Dacosta s-a repezit la mine de parcă turbase. Cred că ochiul meu albastru arată cu prisosință cît de furios era că mă uitam la aparatul acela. De altfel, însuși faptul că americanul voia să mă împiedice să examinez jucăria...

Ciuperceanu începu să se plimbe agitat prin încăpere, urmărit de privirea îngîndurată a Trudei și de cea mai mult amuzată a reporterului Dinu Romanescu. Cît despre Filippo Nardi, acesta scosese o oglindă mică de buzunar și-și examina ochiul tumefiat.

După o vreme, secretarul federației de șah se opri în fața corespondentului italian și-l întrebă liniștit :

— Ce te face să crezi că, în timpul partidelor de șah, Dacosta ascultă muzică ?

Filippo Nardi dădu din umeri :

— Ce altceva ar putea face cu un aparat de radio ?

— Undele radiofonice nu transportă numai muzică, ci și cuvinte...

— Da, zise Trude gînditoare. Și atunci, nu mai e nevoie nici de hipnotism și nici de piticul din buzunarul vestei.

De data aceasta, reporterii Dinu Romanescu și Filippo Nardi, care pînă acum dăduseră totuși dovadă de multă inteligență, nu pricepură nimic.

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

Unde Anton Ciuperceanu și prietenii săi clădesc ipoteze

În aceeași seară, Anton Ciuperceanu se întîlni cu cei trei ziaristi la sediul federației de șah, după cum se înțeleseseră. Trude Hartmann, care sosi ultima, aduse și rezultatele acelei zile, în care se disputase runda a zecea.

Cîștigătorul turneului nu se conturase încă, lupta pentru primul loc fiind foarte strînsă. În clasamentul general continuau să conducă

Dacosta și Cerednikov, cu cîte zece puncte, urmați de Agostini, cu nouă puncte și jumătate. Nici în rest, clasamentul nu suferise modificări substanțiale, pe locurile următoare menținîndu-se, în ordine, Levinson, Ursu și Johannson. cu respectiv opt puncte și jumătate, șase puncte și cinci puncte și jumătate.

Și runda a unsprezecea era așteplată cu legitim interes, dar mai ales ultimele două runde, în care Martin Dacosta urma să joace cu *Baldassare Agostini* și cu *P. A. Cerednikov*; partidele acestea decideau pe cîștigătorul turneului, pe cel care, va primi mult rîvnita cupă.

Deși ocupa locul trei în clasament, maestrul Agostini se afla nu mai la o jumătate de punct de cei care-și împărțeau primele două locuri și în cazul că obținea victoria în partida cu Dacosta, trecea în fruntea clasamentului. Mai ales dacă Dacosta remiza cu Cerednikov, șansele maestrului italian se măreau considerabil. Cu alte cuvinte, lupta pentru primul loc era deschisă și promitea a fi foarte strînsă.

Cînd rugase pe cei trei ziariști să vină în seara aceasta la sediul federației de șah, Anton Ciuperceanu n-avea încă un plan precis. Simțise însă că, față de datele noi ale problemei pe care încerca s-o rezolve, nu mai putea să lupte singur. Acum, nu numai că era sigur de faptul că Dacosta juca necinsît, dar în mîntea lui începuse să se contureze, deocamdată vag ce-i drept, mijlocul pe care-l foloseau cei doi aventurieri.

După ce-i pofti pe musafiri să se așeze, o rugă pe tovarășa Olga să fiarbă cafele și începu să vorbească:

— Cele ce vă voi relata acum nu sînt cunoscute deocamdată decît de încă doi oameni. Unul se află acum la Amsterdam, iar celălalt la Buenos Aires. Am promis să păstrez taina, dar ultimele întîmplări mă dezleagă de promisiunea făcută. Vă voi spune tot ce știu și voi adăuga rugămintea să mă sprijiniți în ceea ce vreau să întreprind.

Trecu dinadins sub tăcere faptul că relatase o parte din fapte președintelui federației și că acesta se arătase foarte sceptic în ceea ce privește presupunerile sale.

Anton Ciuperceanu povesti apoi despre întrevederea cu profesorul Roland Despreux, citi ziariștilor copia scrisorii domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, arătă frămîntările sale și făcu o expunere amănunțită a convorbirii cu Dick Martin și Jeffrey Miller. În încheiere, ajutat de Trude Hartmann, arătă concluziile la care ajunseseră supra-veghînd jocul lui Dacosta și cronometrînd timpul său de gîndire.

— Aceste concluzii, spuse el, concordă cu presupunerea că Martin Dacosta primește mutările cu ajutorul aparatului său de radio. Iată de ce nu trebuie să gîndească, de ce își poate permite să facă mutările într-un timp foarte redus.

— E absurd, sări Filippo Nardi. Se poate să-l cheme în realitate Dick Martin, să fie trișor la cărți și fost pușcăriaș, dar ipoteza că primește indicații prin radio asupra mutărilor pe care urmează să le facă, mi se pare prea fantastică.

— De ce ?

— În primul rînd fiindcă nu e de ajuns să primească indicațiile. Înainte de asta, el trebuie să transmită mutările adversarului. Or, aparatul pe care-l are nu poate fi folosit și în acest scop.

— Ești sigur ?

— Da. Aparatul nu e construit ca un emițător. E un receptor, cei drept ingenios, economic și probabil destul de puternic, dar numai un receptor. La această concluzie am ajuns prin urmărirea etapelor cu transistori. Pentru mine, aceasta este în afară de orice îndoială.

Ciuperceanu fixă hîrtia de pe biroul lui, pe care era schița făcută de Filippo Nardi după capacul aparatului. Pe urmă spuse :

— Va trebui să cercetăm această chestiune. Poate că rezolvarea e mai simplă decît credem noi.

— În al doilea rînd, se înverșună corespondentul lui „Cronaca degli scacchi“, cine îi dă lui Dacosta indicațiile, cine îi spune ce mutări trebuie să facă ? Fără îndoială că un șahist de prima forță, ba chiar un șahist genial, aș putea spune. Am scris cu toții cronici despre jocul lui Dacosta și am fost de acord că jocul său e uimitor, extraordinar și așa mai departe.

— Are dreptate, spuse Trude Hartmann încet.

— Și atunci, continuă Nardi, vă întreb : Cine poate fi acel șahist genial ? Cei mai buni jucători din lume sînt acum aici, la București. Zece dintre ei au și jucat cu Dacosta și au pierdut. Doar nu-i nici unul nebun să joace împotriva lui însuși.

— Poate e unul necunoscut...

— E neverosimil. Dacă undeva a apărut un asemenea jucător, cum poate șahul n-a cunoscut încă în istoria sa, de ce nu joacă personal ? De ce trimite în locul lui un trișor, spărgător de grevă și pușcăriaș, indicîndu-i mișcările prin radio ? E absurd. Veți recunoaște, împreună cu mine, că e cu totul absurd.

— Are dreptate, se auzi din nou vocea Trudei.

— Atunci, întrebă Ciuperceanu încet, cum explici existența aparatului de radio, produs al trustului „General Electronic of Ohio“, pe masa de șah a lui Dacosta ? Ascultă muzică în timp ce joacă ?

Filippo Nardi tăcu o vreme. Pe urmă spuse rar :

— Confratele nostru „Schweizer Schachblätter“ a nimerit-o fără să vrea. Sîntem într-adevăr în fața unui „mister Dacosta“, pe care, din păcate, nu reușim încă să-l pătrundem. Astăzi după-masă n-am stat nici eu cu minile în sin. Am făcut o mică anchetă, foarte discretă, printre membrii juriului. Conform regulamentului, singurii care au voie să se apropie de mesele jucătorilor în timpul partidei sînt arbitrii. Nici unul dintre ei n-a auzit vreun sunet venind din aparatul lui Dacosta sau măcar în preajma mesei lui. De altfel, în clipa cea scurtă în care aparatul se afla deschis în mina mea, n-am văzut să aibă vreun difuzor.

— Un radio fără difuzor, murmură Dinu Romanescu parodiind pe Caragiale, vasăzică că nu-l are.

Colegul său italian n-a înțeles însă această frază, fiindcă fusese spusă pe romînește. Or, în scurtul timp de cînd se afla la București, Filippo Nardi nu învășase decît cîteva fraze uzuale romînesti, în care nu intra, desigur, nici un text de Caragiale... Dar asta nu-l împiedică să-și continue șirul gîndurilor:

— După discuția noastră de astăzi dimineață, dîndu-mi seama că unii dintre dumneavoastră acordă multă importanță aparatului, mi-am revizuit observațiile. Mi-am amintit cu acest prilej că desenul tablei de șah de pe capac era aplicat pe un material plastic translucid. Aceasta poate constitui explicația faptului că aparatul, deși e construit ca un radioreceptor, nu are difuzor.

— Cum? întrebă Trude curioasă. Dă-ne cîteva explicații.

— Semnalele radio se pot transforma printr-un sistem destul de simplu în semnale luminoase. Dacă aparatul lui Dacosta este astfel construit, nu are nevoie de difuzor, iar partenerul și arbitrii nu vor auzi nici un sunet. Numai Dacosta va vedea apărînd două puncte luminoase pe schema tablei de șah de pe cutie, indicîndu-i mutarea.

— Asta trebuie să fie! sărj Anton Ciuperceanu. Dacă am înțeles bine, aparatul lui Dacosta funcționează ca un televizor.

— Cam în genul acesta, zise Nardi. Numai că televizorul necesită o construcție mult mai complicată, deoarece trebuie să recepționeze imaginile obiectelor în mișcare. Aparatul pe care fabrica din Cincinnati l-a construit pentru Dacosta se poate limita la redarea a două puncte luminoase nemișcate. Este, dacă vrei, un fel de radiotelegraf; undele electromagnetice folosite pentru transmiterea semnalelor sînt recepționate, iar semnalul obținut la recepție se aplică unui dispozitiv, care îl transformă în semnal luminos, care apare sub forma unor puncte luminoase pe ecranul împărțit în cele saizeci și patru de pătrățele ale tablei de șah.

— Prin urmare, spuse Ciuperceanu luind iar hîrtia pe care Filippo Nardi desenase schema de pe capacul aparatului, dacă două puncte luminoase apar, să zicem, în al șaptelea pătrățel din primul rînd și în al șaselea din rîndul al treilea, Dacosta va ști că trebuie să mute calul din g1 în f3.

— Da, se poate ca lucrurile să se petreacă astfel. Dar nu trebuie să luăm toate acestea decît ca o ipoteză. Ca inginer, sînt nevoit să recunosc că o asemenea telesemnalizare este posibilă, ba este chiar probabilă, avînd în vedere construcția aparatului: lipsa difuzorului, transistorii, plasticul translucid care poate acționa ca un ecran și care, probabil, formează un mozaic de celule luminescente... Dar, ca jucător de șah și ca om înzestrat cu gîndire logică, refuz să accept această ipoteză; acel jucător-minune, acel geniu șahist care-i dictează lui Dacosta ce mutări să facă, nu avea decît să vină și să joace personal, evitînd complicațiile inutile ale unui asemenea sistem de transmitere. Și apoi, să nu uităm un lucru: în privința modului în care Dacosta comunică mutările adversarului, nu avem deocamdată nici o ipoteză. Aparatul său recepționează numai, nu transmite.

Citva timp domni tăcere. Anton Ciuperceanu și vizitatorii săi sorbiră gînditori cafelele pe care tovarășa Olga le adusese. După o vreme, secretarul federației de șah spuse:

— Ar mai fi o posibilitate. Să presupunem că mutările nu sînt dictate de un singur om, că la postul emițător se află mai mulți jucători de șah, care-i indică lui Dacosta ce să joace, după ce în prealabil au studiat poziția, s-au sfătuit și au decis împreună care e cea mai bună mutare.

— E o ipoteză interesantă, îl sprijini Trude Hartmann. Mai mulți oameni gîndesc totdeauna mai bine decît unul singur.

Filippo Nardi puse ceașca de cafea pe o măsuță și dădu din umeri:

— M-am gîndit și eu la această posibilitate și vă mărturisesc că, la început, mi s-a părut într-adevăr interesantă. Dar, la o analiză mai amănunțită, se dovedește a fi la fel de defectuoasă. Înainte de toate, nu trebuie să uităm că acum cei mai buni jucători din lume sînt totuși aici, la București. Prin urmare, acest presupus grup care joacă pentru Dacosta ar fi format din șahiști de categoria a doua. Apoi, sîntem obligați să ținem seamă de cronometrare: timpul mediu de gîndire al lui Dacosta însumează mai puțin de două minute, cu o diferență foarte mică între timpul maxim și cel minim. Credeți că într-un timp atît de scurt un grup de șahiști poate studia poziția, poate analiza în colectiv și decide mutarea următoare? Eu cred că nu.

Dinu Romanescu veni in sprijinul prietenului și colegului său :

— Are dreptate. Din cronometrare reiese că unele mutări ale lui Dacosta au fost făcute la șaptezeci și cinci de secunde după mutarea adversarului. Prin urmare, în acest timp extrem de scurt, Dacosta a transmis mutarea făcută de maestrul Neill Macpherson, ea a fost recepționată undeva — nu știu încă unde —, presupusul colectiv a analizat poziția de pe tablă și a decis mutarea următoare, apoi a transmis-o, Dacosta a recepționat-o cu aparatul construit de G.E.O. și apoi a executat-o pe tabla de șah. Gândiți-vă: toate acestea în șaptezeci și cinci de secunde! Știu, undele radiofonice au o viteză de-a dreptul fantastică...

— Aproape trei sute de mii de kilometri pe secundă, zîmbi Nardi.

— ...mă rog, fie și alita. Cu toate astea, operațiile de transmitere și recepție cer un anumit timp. Este foarte greu să ne imaginăm că un singur om, chiar deosebit de înzestrat, poate gândi atât de repede. Pentru mai mulți, care în prealabil se sfătuiesc între ei, aceasta este cu totul imposibil !

Din nou domni tăcere citva timp. În sinea lui, Anton Ciuperceanu trebui să recunoască justetea argumentelor aduse de cei doi ziaristi și constată că au ajuns din nou la un punct mort. „Misterul Dacosta“ se dezvăluia în fiecare zi, dar cite puțin, cu zgircenie parcă. Și după fiecare fapt nou se părea că lanțul se oprește, că nici o verigă nu va mai veni să se adauge celor vechi.

Pînă la terminarea turneului nu mai erau decît trei zile, în care se vor disputa tot alitea runde. Dacosta va juca cu încă trei adversari și va juca necinstit. Da, va trișa ! De asta, Ciuperceanu era sigur. Dar cum ? Cum ? Intrebarea, stăruitoare, obsedantă, care îl urmărea de alitea zile, nu-și găsisese încă rezolvarea.

— Capul sus ! strigă deodată Trude Hartmann. La primul obstacol mai serios, domni s-au descurajat și sint gata să depună armele. Dacă o să slăm ceasuri întregi să despiciăm lîrul în patru, n-o să ajungem nicăieri. Am realizat, grație prietenului nostru Filippo Nardi, un serios pas înainte. Dacă m-aș exprima în limbaul colegilor noștri care se ocupă de faptele diverse, aș putea spune că „un colț al vălului care acoperă «misterul Dacosla» a fost ridicat“. Numai un colț. Eu cred că stă în puterea noastră să smulgem întreg vălul.

— Cum ?

— În nici un caz stînd la tafas ore în șir. Trebuie să acționăm.

— Iată o propunere înțeleaptă, o sprijini Dinu Romanescu pe colega sa de la „Der Abend“. Trebuie să acționăm. Dar cum ?

— În privința asta, interveni Ciuperceanu, am o propunere. Înainte de a vă arăta tot ce știu despre Dacosta, v-am adresat rugămintea să mă sprijiniți. Interesul pe care l-ați arătat celor povestite de mine mă îndreptățește să presupun că veți da urmare acestei rugăminți.

Ceilalți aprobără. Apoi ținură o consfătuire, stabilind în amănunt ceea ce urmau să întreprindă a doua zi, în timp ce în Sala Colonadelor se va deslășura cea de-a unsprezecea rundă a turneului.

Aici se cuvine din nou să cerem scuze cititorului pentru faptul că deocamdată trecem sub tăcere cele discutate de cei patru prieteni ai noștri înainte ca ei să părăsească biroul secretarului federației de șah. Planul pe care l-au întocmit în seara aceea, seara de 25 martie, precum și sarcina pe care și-a asumat-o fiecare vor reieși foarte limpede chiar din următoarele pagini ale povestirii noastre, unde se va vedea că lanțul de care vorbeam mai sus s-a îmbogățit cu încă o verigă importantă.

Prin urmare, deocamdată ne vom mulțumi să arătăm că, în seara aceea, la despărțire, Anton Ciuperceanu și prietenii săi erau mai bine dispuși decît înainte de propunerea făcută de Trude Hartmann și că își puneau mari speranțe în planul de acțiune pe care urmau să-l realizeze în cursul zilei următoare.

De asemenea, se cuvine să menționăm că unul dintre ei, și anume Filippo Nardi, avea totuși o cută de amarăciune în jurul gurii și o privire cam abătută.

— Parcă ți s-au înecat corăbiile, remarcă Dinu Romanescu în timp ce coborau scările.

— Mă gîndesc, la patron, făcu trist corespondentul lui „Cronaca degli scacchi“. Ca răspuns la telegrama lui, în loc să-i trimit interviul cu Martin Dacosta, am să-i trimit fotografia mea din profil, cu ochiul vinăt în prim plan...

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

Unde vedem cu ce s-au îndeletnicit unii dintre prietenii noștri în dimineața zilei de 26 martie

Pentru cineva care nu cunoaște cele întimplate pînă acum, purtarea unora dintre prietenii noștri, din dimineața aceasta de 26 martie, ar fi părut cît se poate de curioasă.

Să-l luăm, de pildă, pe Filippo Nardi, inginer și redactor al revistei „Cronaca degli scacchi“ din Milano.

Dis-de-dimineață, îi telefonă lui Anton Ciuperceanu și-l întrebă... cît e ora. Apoi își potrive cronograful de la mînă exact după ora pe

care i-o indică secretarul federației. Cu câteva minute înainte de ora zece, ieși pe ușa turnanță a hotelului „Athénée Palace“, prevăzut cu tot arsenalul optic de care dispunea, între care un binoclu, două aparate de fotografiat, precum și diverse dispozitive de schimb, ca lentile, teleobiective, filtre colorate și o celulă fotoelectrică pentru determinarea intensității luminii.

Nu era nimic neobișnuit în aceasta, fiindcă și în alte dimineți redactorul din Milano își căra instrumentele după el, iar personalul hotelului se obișnuise cu aparatele sale, ba se obișnuise și cu ochiul său vinăt.

Mai puțin obișnuite au fost însă îndeletnicirile la care s-a datat prietenul nostru Nardi după ce părăsise hotelul unde locuia. Fiindcă în Sala Colonadelor, în loc să se așeze în față, la masa presei, unde i se rezervase locul la care avea dreptul în calitate sa de redactor și corespondent, el se amestecă printre spectatorii ultimelor rînduri de la balcon.

Imediat după începerea partidelor programate pentru runda a unsprezecea, ziaristul milanez se postă în partea stîngă a sălii și începu să fotografieze, de sus, pe șahiștii de pe estradă. După ce termină filmul, îl înlocui, își făcu în grabă câteva însemnări pe un carnet și trecu în dreapta balconului, unde procedă întocmai ca și în cealaltă parte. Între două filme, scotea carnetul de notițe, făcea câteva însemnări, pe urmă ducea binocluul la ochi și, după ce regla lentilele, rămînea nemișcat minute în șir. Apoi se întorcea în cealaltă parte a sălii și o lua de la capăt.

Pînă la urmă reuși să plictisească pe unii dintre spectatori, care vociferară: ba, un tînăr cu ochelari și insignă de student îi aduse la cunoștință că stătuse la rînd de la cinci dimineața ca să-și poată achiziționa un bilet, care-i dă dreptul să urmărească partidele și nu-i crează obligația de a se lăsa călcat pe pantofi de către un fotograf.

Prietenul nostru Nardi nu înțelese nici un cuvînt din cele ce-i spunea studentul, dar fiindcă acea parte a protestului care se referea la călcatul pe pantofi a fost însoțită de un gest elocvent, spuse „pardon“, cuvînt care în cele mai multe dintre limbile europene se folosește pentru a cere scuze.

După aceea, corespondentul lui „Cronaca degli scacchi“ ieși pe ușa din spatele balconului, dar în loc să coboare în sală, cum ar fi făcut orice om cumsecade, se cătără pe scărița în spirală care ducea pe cupola sălii. Aici se întinse pe burtă și prin luminatoarele de sticlă mai făcu câteva zeci de fotografii, imortalizîndu-i pe maeștri care jucau

la cele șapte mese ale turneului. Pompierul care se afla acolo nu fu de loc impresionat. Îi cunoștea el pe tovarășii aceștia de la cinematografie, care totdeauna se cățarau aici ca să ia vederi de ansamblu din sală...

În timp ce colegul ei milanez se îndeletnicea cu asemenea manevre, nici Trude Hartmann nu stătea degeaba. Mai întâi, cînd coborî din camera ei de la „Athénée Palace“, întrebă la poartă de domnul Jeffrey Miller din Buenos Aires.

— A plecat acum cîteva minute, îi răspunse funcționarul de la poartă.

— Era singur ? întrebă Trude.

Portarul se gîndi puțin, pe urmă decise :

— Da, era singur. Domnul Dacosta a plecat mai devreme.

Telefonul sună în clipa aceea și portarul fu nevoit să răspundă și să dea informații despre plecarea unor avioane de pe Aeroportul Băneasa. Trude așteaptă cumințe ca celălalt să termine convorbirea, apoi întrebă :

— Cum era îmbrăcat ? Știi, eu nu-l cunosc personal și dacă mi-l descrieți, poate îl voi recunoaște în sala unde se dispută turneul.

Funcționarul de la poartă, sensibil față de o pasageră care se arăta atît de amabilă, descrie cît putu mai bine îmbrăcămintea domnului Jeffrey Miller din Buenos Aires.

— În mină, încheie el, poartă o valiză mică de voiaj.

Pe Trude Hartmann păru s-o intereseze în mod deosebit acea mică valiză :

— Domnul Miller, întrebă, ia în fiecare dimineață valiza cu el ?

Portarul se uită cam ciudat la ea, fiindcă nu putea să priceapă ce importanță are dacă domnul Miller din Buenos Aires își ia sau nu, în fiecare dimineață, valiza cu el. Dar în ochii albaștri ai Trudei se citea atîta nevinovăție, încît portarul consimți să facă un efort suplimentar și să se gîndească.

— Nu-mi amintesc, spuse după o vreme, dar de multe ori l-am văzut cu valiza aceea. O valiză mică, neagră, din piele de crocodil sau dintr-un material care imită pielea de crocodil.

Correspondenta lui „Der Abend“ mulțumi portarului pentru informațiile date cu atîta solitudine și porni cu pas grăbit spre Sala Concursurilor. Partidele începuseră de vreo jumătate de oră. Trude se strecură, în virful picioarelor, pe lângă perete, uitîndu-se cu atenție de-a lungul rîndurilor de scaune. Se pare că nu găsi pe cine căuta, astfel că repetă aceeași manevră în cealaltă parte a sălii. Dar nici de data

aceasta nu avu succes. Atunci urcă la balcon și se postă într-un loc de unde să poată vedea șirurile de scaune.

Nici la balcon, Trude nu găsi pe cine căuta. Nu e ușor să dai de un om printre trei mii... În schimb, fata îl găsi pe colegul ei Filippo Nardi în picioare, cu un binoclu la ochi, nemișcat ca o statuie. Trude nu se apropie de el, ci rămase în picioare acolo unde se găsea, lipită de perete.

(Continuare în numărul viitor)

DIN SCRISORILE CITITORILOR

O întâlnire prietenească

În cadrul manifestărilor legate de Luna prieteniei romîno-sovietice, cu ocazia deschiderii cercului literar, elevii claselor a X-a și a XI-a de la Școala medie nr. 2 „Vasile Alecsandri” din Bacău au invitat în numărul lor pe dramaturgul Victor Birlădeanu. Autorul a participat la discuțiile legate de piesa sa „Drum bun, scumpul nostru astronaut”, publicată în colecția științifico-fantastică.

Discuțiile au fost precedate de lectura artistică a unor fragmente din piesă. Această lucrare ne-a cîștigat prin modul de a gândi și a acționa al majorității eroilor, prin faptul că este apropiată de viața și de preocupările unor elevi de aceeași vîrstă cu noi, pentru că anticipează atât de rîvnita călătorie a omului în cosmos. Aceste lucruri au fost subliniate în discuții, și pentru ele vorbitorii au mulțumit tovarășului Birlădeanu.

Nu ne-am sîiit să arătăm autorului și cîteva lucruri din piesă care ne-au salsîșăcut mai puțin. S-au ridicat probleme în legătură cu netipicitatea unor personaje, ca Elena Tudoran sau profesorul Hariton, s-au manifestat nedumeriri în legătură cu lumea pe care o reprezintă omul de pe planeta cu fluor.

În răspunsul său, autorul s-a arătat bucuros de maturitatea de gîndire manifestată de elevii care au luat cuvîntul.

Credem că prin cuvintele noastre sincere am ajutat întrucîtva autorul, căruiu-i mulțumim încă o dată pentru meritul de a fi îmbogățit dramaturgia de fineret cu o nouă lucrare valoroasă.

BIANCA GRINDEA
elevă

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiunile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PRETUL 1 LEU